

jaar
bericht
2016

Stichting Dioraphte

jaar
bericht
2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Bestedingen vijf werkgebieden - geografisch	8
Werkgebied Cultureel Erfgoed	10
Museum & Sterrenwacht Sonnenborgh	12
Kasteel Amerongen	14
Fries Landbouwmuseum	15
Letterkundig Museum	16
Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft	17
Museum Arnhem	18
Werkgebied Podiumkunsten	20
Interakt	22
Internationaal Vocalisten Concours:	24
Go Short	25
Festival Cement	26
Toneelschuur Producties	27
Cinedans	28
Werkgebied Natuurbescherming	30
Wildlife Justice Commission:	33
Peace Parks Foundation	34

Werkgebied Sociale Initiatieven	36
The Hunger Project	38
Female Cancer Foundation	41
Educate!	42
MIVA	43
Dokters van de Wereld:	45
Femmes for Freedom	46
Het Begint met Taal	47
De Correspondent	49
Stichting De Vrolijkheid	50
Special Arts	51
Hulphond	52
Werkgebied Wetenschap en Onderzoek	54
VU MC	56
ENCORE, Erasmus Universiteit	59
Bestuur & adviseurs	60
Colofon	62

Voorwoord

Met genoegen presenteren wij u het tweede jaarbericht van Stichting Dioraphte, waarin we terugkijken op het jaar 2016. Dioraphte is een vermogensfonds, dat in 2015 ontstond uit een fusie van vier stichtingen waarvan het vermogen is gevormd door historische schenkingen van een aantal vermogende particulieren. Dioraphte beheert en belegt dat vermogen en kende daaruit ook in 2016 weer een bedrag toe aan goede doelen in een vijftal categorieën, te weten:

- sociale initiatieven in vijf Afrikaanse landen (Ethiopië, Zuid-Soedan, Oeganda, Kenia en Malawi) en in Nederland;
- podiumkunsten;
- cultureel erfgoed;
- natuurbescherming;
- wetenschappelijk onderzoek.

Vorig jaar kenden we in totaal bijna 12 miljoen euro toe aan diverse projecten. Daarmee behoort Dioraphte tot de grotere private vermogensfondsen in Nederland. Omdat Dioraphte werkt met in het verleden geschonken vermogens en geen nieuwe donaties aantrekt, ligt het accent in dit jaarbericht niet op het afleggen van financiële verantwoording, maar op de aanvragen die we dit jaar hebben gehonoreerd en hoe we daarmee geprobeerd hebben de wereld leefbaarder, begrijpelijker en mooier te maken.

Na de totstandkoming van het huidige Dioraphte in 2015 is 2016 een jaar van consolidatie geweest. Er is een vernieuwde governance-structuur en een nieuw bestuur van vijf leden dat samen met operationeel directeur Henk van Stokkom de komende jaren met veel enthousiasme aan Dioraphte leiding zal geven. Nadere informatie over de bestuursleden vindt u verderop in dit bericht.

Ook vorig jaar heeft Dioraphte weer veel aanvragen ontvangen. Daarvan heeft het bestuur er 195 gehonoreerd. Daarbij is grofweg 5,4 miljoen euro gedoneerd aan sociale initiatieven in Afrika, 1,6 miljoen euro aan sociale initiatieven in Nederland, 1,2 miljoen euro aan podiumkunsten, 1,2 miljoen euro aan cultureel erfgoed, 1,2 miljoen euro aan natuurbescherming en 1,3 miljoen euro aan wetenschap en onderzoek. Bij podiumkunsten en cultureel erfgoed richten we ons exclusief op Nederland. Ook bij wetenschap en onderzoek honoreren wij vooral aanvragen uit Nederland, maar in enkele gevallen kijken we ook naar aanvragen uit het buitenland, in het bijzonder als die zich richten op onze vijf focuslanden in Afrika. Dat geldt ook voor natuurbescherming.

In ons eerste jaarbericht, over 2015, hebben we een aantal organisaties aan het woord gelaten die met de financiële middelen die Dioraphte ter beschikking heeft gesteld aan het werk zijn gegaan. In dit jaarbericht laten we zo veel mogelijk de mensen aan het woord voor wie die projecten uiteindelijk bedoeld zijn: van jonge kunstenaars die hebben kunnen profiteren van donaties op het gebied van de podiumkunsten, tot Afrikaanse boeren die met de schenkingen van Dioraphte aan bijvoorbeeld The Hunger Project een beter bestaan hebben kunnen opbouwen en zich als gemeenschap beter hebben kunnen organiseren. In die verhalen klinkt dankbaarheid door, en ook het bestuur van Dioraphte wil op deze plek zijn dankbaarheid uitspreken, namelijk voor het mooie werk dat het met de aan ons toevertrouwde middelen in 2016 heeft mogen verrichten.

*Namens het bestuur,
Arnold Croiset van Uchelen - voorzitter*

Bestedingen vijf werkgebieden - geografisch

7,5%

Schoolproject Ethiopië, Wondem, oneMen/MIVA), Sight and Life, Nekemte Catholic Secretariat, PUM, Amani Institute, Waste, Horn Africa bioMedical Research Centre, Equator Medicare, Edukans, Rotary Doctors Nederland, Addis Ababa University

8%

Harambee Holland, Sabatia Eye Hospital, Tools to Work, Macheo Nederland, Butterfly Works, Well Wishes, Liliane Fonds, GDP, Dorcas, ActionAid, Maisha Meds, Matata Children's Hospital Kenya, FORCE, Jesuit Refugee Service, Lwala Community Alliance, oneMen/MIVA, Amref, Direct Chain

11,5%

Rutgers, Tools to Work, Educate, Nurture Africa, PUM, Bètuwe Wereldwijd, Liliane Fonds, Terre des Hommes, Knowledge for Children, ZOA, Female Cancer Foundation

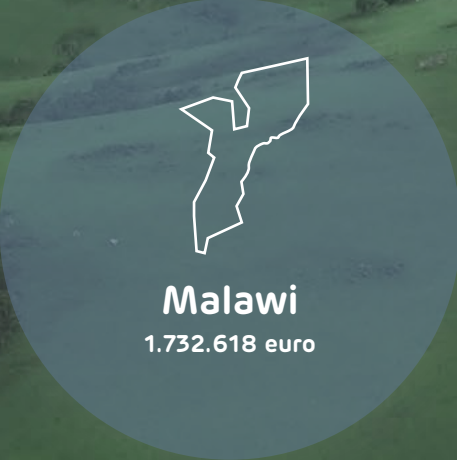
45,5%

119 projecten, o.a. Holland Festival, Roosevelt Foundation, Bevordering van Vrolijkheid, Nederlands Film Festival, Theaterfestival Boulevard, Muziekcentrum Omroep Muziek, Werelderfgoed Kinderdijk, Vereniging Hendrick de Keyser, Organisatie Oude Muziek Utrecht, Joods Historisch Museum, Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis, Universiteit Leiden, VUmc, LUMC, Kompaan en De Bocht, IDFA, Film by the Sea, Wildlife Justice Commission, Initiatief Domplein 2013, Erasmus MC, Hulphond, International Film Festival Rotterdam, Prinses Christina Concours, Purmerends Museum, Museum Van Loon, Letterkundig Museum, Eusebius Arnhem, Leyden Academy on Vitality and Ageing B.V., Dokters van de Wereld, CoMensha, Het Begint met Taal, Grote of Onze Lieve Vrouwekerk Breda, Museum Arnhem, VSOP, Spierziekten Nederland, ASKV Steunpunt Vluchtelingen, Max Maakt Mogelijk, Lezen & Schrijven

3%

Imena Foundation, oneMen/MIVA, MAF Nederland, Dorcas, HealthNet-TPO

14,5%

The Hunger Project, Mirjam in Malawi, One Acre Fund, VSO Nederland, Peace Parks Foundation, African Parks, oneMen/MIVA

10%

Movies that Matter, Defence for Children, Sizanani Children's Home, Wemos, Precision Agriculture for Development Inc., Stanford University, Universiteitsfonds Wageningen, Harvard University

Cultureel Erfgoed

Bij Cultureel Erfgoed is het toekenningsbeleid vooral gericht op projecten die te maken hebben met roerend en/of onroerend erfgoed in Nederland. Zoals het beheer en behoud van cultureel erfgoed in de ruimste zin van het woord, archeologie en musea.

21 projecten
Totaal toekenningen 1.167.587 euro

Museum & Sterrenwacht Sonnenborgh: **ver weg komt dichterbij**

Sonnenborgh in hartje Utrecht is een geval apart: het combineert een museum en een sterrenwacht op een oude vestingwal. Directeur Bas Nugteren legt uit hoe dat zo gekomen is, en waarom een make-over nodig is.

Op maandagmiddag, in wind en regen, ligt Sonnenborgh verscholen in een hoek van de Utrechtse vestingwerken. Bas Nugteren doet open. “s Maandags zijn we dicht,” legt hij uit. ‘Als enige dag in de week. Daar staat tegenover dat we geregeld ‘s avonds groepen ontvangen die naar de sterren willen kijken.’ In de nu nog kale expositieruimte staat een negentiende-eeuws bureau met een blad van groen vilt. ‘Zou zomaar van Buys Ballot hebben kunnen zijn,’ oppert Nugteren. De beroemde weerkundige, bij elke middelbare scholier bekend van de wet die naar hem vernoemd is, kwam toevallig in het bastion terecht. ‘Het stond leeg en Buys Ballot zocht een ruimte voor zijn weer- en sterrenkundige experimenten. Zodoende.’ In 1854 richtte de wetenschapper ter plekke het KNMI op. ‘Ja, we staan op bijzondere grond. Een plek waar bijna vijf eeuwen historie en meer dan 150 jaar wetenschap samenkomen.’

Telescopen

Lopend door de panden van Sonnenborgh valt de bezoeker van de ene verbazing in de andere. De enorme telescopen, die weliswaar niet meer *state of the art* zijn, maar nog steeds avondlijke sterrenkijkers trekken, de negentiende-eeuwse bibliotheek, de oude collegezaal en natuurlijk het laatmiddeleeuwse bastion. Elke ruimte ademt een melange van wetenschap en geschiedenis. Wat opvalt is de ietwat gedateerde presentatie. De voorgenomen make-over is inderdaad geen overbodige luxe. Nugteren: ‘Hoe bijzonder Sonnenborgh ook is, het is niet voldoende om in stand te houden wat er al is. De omgeving verandert, de wetenschappelijke kennis breidt uit en het publiek raakt beter geïnformeerd en heeft nieuwe vragen. Dat roept om een andere publieksbenadering.’

Dichterbij

‘In de afgelopen jaren is de organisatie en bedrijfsvoering vernieuwd als onderdeel van het langeretermijnvernieuwingstraject,’ vertelt Nugteren. ‘Het leek ons een goed moment om ook het museale concept onder de loep te nemen.’ Nugteren nam het bureau XPEX Experience Experts in de arm met het verzoek een nieuw concept te ontwikkelen. Gezien de veelzijdige geschiedenis van Sonnenborgh en het gevarieerde publiek was dat geen sinecure, wist Nugteren. ‘Het nieuwe plan moest al onze doelgroepen bedienen: zowel de scholieren als hun begeleiders, en zowel de geïnteresseerde leek als de cultuurliefhebber.’ Het bureau kwam met het concept Ver weg komt dichterbij. ‘Om alle bijzondere verhalen van Sonnenborgh te kunnen vertellen wordt het fysieke museum virtueel uitgebreid met een gebruikersvriendelijke tablet. Deze leidt de bezoeker door het gebouw en de tentoonstellingen, biedt verdiepende informatie, stelt vragen, helpt met proeven en kan de gebruiker verrassen. Door inzet van tablets en een gevarieerde programmering kunnen we een vergaande gelaagdheid aanbieden.’

Teken

Om de financiering rond te krijgen schreef Nugteren zestien partijen aan, waaronder het KNMI en Dioraphte. ‘Iedereen zegde een bijdrage toe. We zijn net zo blij met de 250 duizend van de Bankgiro Loterij en de 45 duizend van Dioraphte als met de paar duizend euro die we van kleine Utrechtse fondsen krijgen. Het is een teken dat de buitenwereld de culturele betekenis van Sonnenborgh op waarde schat.’ De bedoeling is dat de *make-over* medio 2018 klaar is. Iets meer dan 200 jaar na de geboorte van Buys Ballot biedt Sonnenborgh dan een hernieuwde en uitdagende kennismaking met sterrenkunde, zonne-onderzoek en weer- en klimaatkunde. Of zoals Nugteren het uitdrukt: ‘Het nieuwe Sonnenborgh wordt een beleving waar je je verwondert over erfgoed en wetenschap en samen aan het werk gaat.’

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 45.000 euro

Kasteel Amerongen: restauratie sobere, doch unieke boogbruggen

Het oorspronkelijk middeleeuwse Kasteel Amerongen verwierf grote bekendheid toen in 1918 de Duitse keizer Wilhelm II er zijn abdicatie tekende. In 1940 overleed de laatste eigenaar, graaf Aldenburg Bentinck. In 1977 droegen zijn kleinkinderen het familiebezit over aan de Stichting Kasteel Amerongen.

Het historisch ensemble bestaat uit een tuin, een hoofdgebouw, bijgebouwen en monumentale elementen als muren en bruggen. Uniek is dat de hoofdstructuur van dit geheel nog grotendeels uit de zeventiende eeuw stamt. Ook de twee bruggen maken onderdeel uit van de zeventiende-eeuwse infrastructuur. Ze zijn net als het kasteel prachtig sober vormgegeven. Het gaat om twee boogbruggen, bestaand uit baksteen en natuursteen, waarvan op één het jaartal 1673 is aangebracht. De eerste brug, met drie bogen, verbindt de oprijlaan met het bastion en de tweede, met één boog, het bastion met het voorplein.

Tussen 1988 en 2010 is een grootscheepse reparatie aan het hele kasteelcomplex uitgevoerd. 'Waarschijnlijk

heeft het zware verkeer dat daarbij werd ingezet de bruggen geen goed gedaan,' denkt directeur van de stichting Herman Sietsma. Een constructieonderzoek wees uit dat restauratie noodzakelijk was. Geraamde kosten: iets meer dan vijf ton. De provincie zegde ongeveer de helft toe. Omdat eigen middelen geheel ontbraken, begon de stichting eind september met fondsenwerving. Met succes, want naast het Prins Bernhard Cultuurfonds en het K.F. Hein Fonds steunt Dioraphte de restauratie met 40 duizend euro. Sietsma: 'Er is nog anderhalve ton nodig, maar we hebben zo veel vertrouwen in de goede afloop, dat ik net een memo naar het bestuur heb gestuurd met de boodschap: "Wat denkt u ervan de restauratie alvast te starten?"'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 40.000 euro

Fries Landbouwmuseum: een gerenoveerde art-decoboerderij

De kenmerkende kop-hals-rompboerderij siert nog veelvuldig het Friese landschap. Minder algemeen zijn de zogenoemde gelede boerderijen die gebouwd zijn rond 1900. Daar zijn er nog maar een twintigtal van over. Een bijzonder exemplaar is de W.C. de Grootboerderij. Deze werd in 1909 gebouwd onder toezien van de gelijknamige architect. Het woonhuis bij de boerderij werd prachtig vormgegeven met veel art-deco-elementen. Keuken, gang en kamers zijn versierd met schitterend tegelwerk. Geen wonder dat de boerderij de status van rijksmonument kreeg.

Mede daardoor bleek de boerderij, die inmiddels eigendom was van de gemeente Leeuwarden, moeilijk te verkopen. Het huis werd antikraak bewoond, tot plots binnen de net opgerichte stichting Alde Fryske Pleatsen het idee opborrelde het Fries Landbouwmuseum in de gebouwen te vestigen. De gemeente

was meteen enthousiast, droeg de plaats 'om niet' over aan de stichting, gaf daarbij een bankgarantie af van zes ton en beloofde 150 duizend euro bij te dragen aan de renovatiekosten. Al snel kwam ook de provincie met twee ton subsidie over de brug. Het resterende bedrag werd vergaard via sponsoring en fondsen. Zo droeg Dioraphte 40 duizend euro bij.

Museumdirecteur Henk Dijkstra is verguld met zijn nieuwe onderkomen, dat in 2018 klaar zal zijn: 'Het is architectonisch een uniek pand, van buiten nog helemaal in originele staat. Bovendien is het een schoolvoorbeeld van hoe een boerenbedrijf mee verandert met de omstandigheden. De boerderij is een transitie tussen het traditionele en het moderne boerderijbedrijf. Dat soort ontwikkelingen willen we juist graag in het museum laten zien.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 40.000 euro

De stier Adema 197
door Gerhardus Jan Adema

Letterkundig Museum: ontsluiting van zes kilometer archief

In februari 2016 lanceerde het Nederlands Letterkundig Museum en Documentatiecentrum (NLMD) Literatuurmuseum.nl; een site waarop de stichting haar uitgebreide collectie toont. Volgens directeur Aad Meinderts is de hoofddoelstelling van het onlineplatform de rijkdom van het zes strekkende kilometer aan archief te laten zien, en de verhalen naar boven te halen die daarin schuilgaan. 'We willen niet alleen maar digitaliseren, maar ook de bronnen in hun context plaatsen.' Daartoe steunt de site op drie pijlers: het zogenoemde crowdsourcing, waarbij vrijwilligers helpen bij de ontsluiting van auteursdagboeken, lange verhalen over de collectie en kortere verhalen van hedendaagse auteurs over pareltjes uit het archief. 'Neem Hermans. Zoals bekend een groot schrijver, maar ook een verdienstelijk fotograaf. Aan de hand van zijn dia's krijgt de sitebezoeker een heel goed beeld van de totstandkoming van *Nooit meer slapen*. Heel veel beschrijvingen blijken nauwkeurig te zijn gebaseerd op de dia's.'

Volgens Meinderts is Literatuurmuseum.nl een 'heel groot project' dat vanaf 1 januari 2017 in de reguliere exploitatie is opgenomen. Om het project een solide basis te geven en zo de overheid te overtuigen van het nut en de noodzaak ervan, benaderde de directeur Dioraphte voor een bijdrage van 50 duizend euro.

Al snel wisten geïnteresseerden het platform te vinden. Niet alleen wetenschappers en journalisten, maar vooral ook veel literatuurlijfhebbers. 'Onze doelstelling was 100 duizend bezoekers per jaar, we zitten nu al op 200 duizend,' aldus Meinderts. 'En die spenderen gemiddeld zes minuten op de site. Dat is veel, vergeleken

Rianne Oosterom op Facebook: *Ik ben echt verliefd op de site van @Litmuseum. Geniaal hoe nieuwe schrijvers oude schrijvers tot leven wekken.*

met andere onlinearchieven.' Daarmee lijkt het wel goed te zitten met de solide basis. Toeval of niet, maar de overheidssubsidie voor 2017 is met 250 duizend euro toegenomen.

TOEKENNING STICHTING DIORAPhte 50.000 euro

Kerkelijk Erfgoed Delft: restauratie van uit het puin geredde kruiswegstaties

In 1974 liep een Delftenaar langs de sloopwerkzaamheden van de Sint-Hippolytuskerk. Zijn oog viel op een paar rollen die boven op het puin lagen. Het bleken acht enorme kruiswegstaties te zijn. Hij betaalde de sloper vijftig gulden en nam de rollen mee. Beseffende dat hij een bijzondere vondst had gedaan, gaf hij de kruiswegstaties in bewaring bij het Gemeentearchief Delft. Die gaf ze door aan het Museum Prinsenhof Delft, die ze op zolder opsloeg.

De vinder had gelijk: de kruiswegstaties hebben museale waarde. Het gaat om kunstwerken uit 1925 van de hand van Herman Veldhuis. De waarde zit hem niet alleen in het feit dat de staties uit de Jugendstilperiode komen – deze cultuuruiting komt verder niet voor in Nederlandse kerken –, maar ook in de omvang van de tekeningen. Ze zijn ongeveer 2,75 meter bij 3,80 meter per stuk. Veldhuis werkte er drie jaar aan.

Veertig jaar lagen de stukken opgerold en opgestapeld op zolder, tot in 2014 de Stichting Kerkelijk Erfgoed Delft het plan opvatte ze hartgrondig te restaureren. Voorzitter Wim van Leeuwen: 'De rollen zijn geplet en de grippers van de sloper hebben schade aangericht. De restauratiekosten bedragen 98 duizend euro.' Hij schreef de fondsen aan, en het Prins Bernhard Cultuurfonds en Dioraphte zegden al snel hun medewerking toe. 'Dat was prettig, want als je grote fondsen meekrijgt, komen de andere makkelijker over de brug.'

Hoewel het benodigde geldbedrag nog niet helemaal bijeen is, denkt Van Leeuwen in juni 2017 de opdracht tot restauratie te kunnen geven. Zodra die voltooid is,

krijgt ofwel Museum Prinsenhof de tentoonstellingsprimeur, ofwel de Oude Kerk. Van Leeuwen: 'De werken worden sowieso in het museumbestand van de Prinsenhof opgenomen, zodat ze uitgeleend kunnen worden aan andere musea in het land. Ook verschijnt er een boekje over het ontwerp en de restauratie van de staties.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPhte 17.500 euro

Museum Arnhem: herinrichting van mooiste plekje van Nederland

'Het Museum Arnhem staat op het mooiste plekje van Nederland,' vertelt directeur Saskia Bak zelfbewust.

'We zitten op een stuwwal, met aan de ene kant uitzicht over het rivierlandschap en aan de andere kant het stadspanorama. Maar vanuit het museum is dat nauwelijks te zien. Veel te gesloten. Bovendien is het gebouw te klein en doet het geen recht aan onze collectie.' De opdracht aan de architecten was dan ook dat na de herinrichting de bijzondere plek deel moet uitmaken van het museumbezoek. Museum Arnhem, met zijn beeldentuin, moet een unieke combinatie bieden van natuur en cultuur.

Het architectenbureau bedacht een spectaculaire nieuwe vleugel, die uitsteekt over de stuwwal. Trappen die dienst doen als tribune bieden een panoramisch uitzicht over de Rijn. Bovendien groeit het museum met ruim vijfhonderd vierkante meter aan expositie- en

publieksruimten. De verbouwing begint in november 2017. De gemeente bekostigt de nieuwbouw, de kosten voor de herinrichting sprokkelt het museum via fondsen bij elkaar. Zo draagt Dioraphte 80 duizend euro bij.

In 2019 moet er een open, publieksgericht museum staan, een pleisterplaats voor de stad en de regio. 'Verwar laagdrempelig niet met makkelijk,' waarschuwt Bak. 'We hebben een prachtige collectie. Denk bijvoorbeeld aan onze magisch realisten. Die willen we combineren met actuele hedendaagse kunst, zodat er een nieuwe dynamiek ontstaat.' Bak hoopt daarmee meer bezoekers te trekken. 'De afgelopen jaren zijn we al dertig procent gestegen naar boven de 60 duizend per jaar, we hopen dat structureel op te schroeven tot 75 duizend per jaar. Onze collectie verdient dat ook.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 80.000 euro

Artist impressions Museum Arnhem

Podiumkunsten

Dioraphte Podiumkunsten draagt bij aan muziek, theater, film, dans, literatuur en beeldende kunst, door onder meer festivals te ondersteunen. Daarmee versterkt Dioraphte de sector en genereert het fonds een groot bereik. Verder ondersteunt Dioraphte vooral instellingen met activiteiten waarbij talentontwikkeling centraal staat.

41 projecten

Totaal toekenningen 1.192.183 euro

Interakt: Hollandse meesters in de 21ste eeuw

‘Wat zou het bijzonder zijn geweest als we Rembrandt of Van Gogh in hun atelier aan het werk hadden kunnen zien.’ Die gedachte van producent René Mendel lag ten grondslag aan de serie **Hollandse Meesters in de 21ste eeuw**. Daarin portretteren bekende filmers belangrijke hedendaagse kunstenaars.

De Hollandse Meesters-portretten geven een blik achter de schermen bij een kunstenaar,’ zegt René Mendel van productiebedrijf Interakt. ‘De toeschouwers krijgen het atelier, de werkplek of studio van hedendaagse Nederlandse kunstenaars te zien. In de films zie je de kunstenaar aan het werk en daarbij vertelt hij of zij hoe men aan een werk begint, hoe de kunstenaar naar kunst kijkt en wat diegene allemaal tegenkomt bij het maken van een kunstwerk.’ Het bijzondere van de portretten is dat ze gemaakt worden door bekende filmmakers. ‘We hebben ze maar twee opdrachten meegegeven: ze moeten in de ruimste zin van het woord filmen op het werkterrein van de kunstenaar en het moet gaan om “onderhanden werk”.’

Onderwijs

De kijk van de filmer en de steeds originele muziek van bijvoorbeeld Tim Knol en Jan Akkerman leveren bijzondere filmpjes op. De vijftien minuten durende documentaires worden door de AVRO en door veel regionale omroepen uitgezonden. Bovendien maken veel musea, zoals het Boijmans Van Beuningen en het Gemeentemuseum Den Haag, gebruik van de kunstenaarsportretten. En ze zijn, mede vanwege hun lengte, ideaal voor het onderwijs. ‘Na het kwartier is er nog volop tijd voor de nabeschuiving,’ aldus Mendel.

De Hollandse Meesters hebben over belangstelling niet te klagen, maar misschien wel belangrijker is het achterliggende doel van de omvangrijke serie. ‘Met deze films willen we een hele generatie belangrijke kunstenaars vastleggen, zodat mensen over honderd jaar deze films nog kunnen raadplegen, als een historisch document van blijvende waarde. Stel je voor dat er ooit een Hollandse Meester over Van Gogh gemaakt zou zijn, het zou van onschatbare waarde zijn om te zien hoe hij werkte.’

Mijlpaal

De oorspronkelijke bedoeling was om in vijf jaar tijd honderd kunstenaarsportretten te maken en dan te stoppen. In januari 2016 was het zover. De mijlpaal werd gevierd met een groot feest in EYE, met prinses Beatrix als eregast. Ondertussen was Mendel aan het denken gezet door mensen die vroegen: ‘Waarom stop je met zo’n succesvol project?’ Ook het Mondriaan Fonds had als donateur zijn twijfels. ‘Die zeiden: “Als je nu stopt, blijft het geen levend archief.”’ Mendel besloot de serie voort te zetten, nu in een lager tempo. Een probleem was dat het Mediafonds stopte met de financiering. Op aanraden van het Mondriaan Fonds schreef Mendel Dioraphte aan. Met succes. Het fonds stelde 50 duizend euro beschikbaar, waarna in 2016 vijf nieuwe kunstenaars geportretteerd konden worden. ‘Ik ben trots op de serie. Ze betekent veel voor de Nederlandse beeldende kunst. Omdat het geld van de fondsen komt, kunnen de films in totale onafhankelijkheid gemaakt worden. Dat komt de kwaliteit ten goede.’

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 50.000 euro

”

John Appel portretteerde de kunstenaars Jan van Munster, Zoro Feigl en Jeroen Eisinga: *‘Ik filmde niet als kunstenaar, maar als documentairemaker/psycholoog. Waarom maakt de kunstenaar het werk dat hij maakt? Jeroen Eisinga wilde een film maken van twee treinen die op elkaar botsen, en de rust ervoor en erna. Na een enorme schok herneemt het leven zich weer alsof er niets is gebeurd. Eisinga wilde mij eerst niet zeggen wat zijn persoonlijke drijfveer is voor zijn werk. Pas aan het einde van de draaiperiode vertelde hij over de dood van zijn tweelingbroer. De film was heel erg een samenwerking tussen hem en mij. Als ik ging draaien, zeiden we tegen elkaar: “Wat zullen we gaan doen?” Maar toen de vraag naar het waarom van zijn kunst aan de orde kwam, nam ik de regie weer in handen.’*

Podiumkunsten

Internationaal Vocalisten Concours: transitie naar digitaal en Europees

Het Internationaal Vocalisten Concours (IVC) vond in 2016 voor de 51ste keer plaats in 's-Hertogenbosch. 'Opnieuw heeft onze Triple O status zich bewezen,' meent algemeen directeur Annett Andriesen. Ze doelt op de O's van ontdekken via audities en het concours, van ontwikkelen via masterclasses, summerschools en trainingen, en van overdragen aan de professionele markt via de intendanten, de impresario's, de opera-studio's en orkest-, concert- en festivaldirecties.

Desondanks rust de organisatie niet op haar lauweren, maar zet in op 'IVC 2.0'. 'We willen vooruitlopen op wat over tien jaar realiteit is, namelijk dat alles via platforms gaat,' aldus Andriesen. 'We leggen het accent op meer gebruik en toepassingen van internet, meer gebruik van social media, uitbreiding van internetaudities, live streaming, masterclasses via internet en een vernieuwd eigen filmkanaal met masterclasses, interviews, concoursactiviteiten en finales.' Daarnaast hoopt het

IVC zijn Europese activiteiten uit te breiden. 'Denk aan een combinatie van masterclasses en voorselecties in landen als Polen, Portugal, Bulgarije, Letland, Roemenië en Kroatië.' De masterclasses worden gegeven door zangers van internationale faam. Hiervan worden film-opnames gemaakt, die op internet geplaatst worden. Ook wil het IVC een nieuwe huisstijl laten ontwerpen, die past bij zijn groeiende internationale imago.

Andriesen diende bij Dioraphte het verzoek in deze transitie naar een digitale en Europese infrastructuur financieel te ondersteunen. Dioraphte zegde 45 duizend euro toe. De prijs voor de beste vertolking van de opdrachtcompositie 'Lunam, ne quidem Lunam' van componist Monique Krüs is in 2016 uitgereikt aan de Franse mezzosopraan Adèle Charvet en haar landgenoot, de pianist Florian Caroubi.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 45.000 euro

Go Short: korte film zonder hokjesgeest

'Go Short is het enige filmfestival in Nederland dat zich exclusief toelegt op de korte film.' Directeur Kirsten Ruber doet niet aan valse bescheidenheid. 'De korte film is de oervorm van de film en wint, bijvoorbeeld door digitale platforms, aan populariteit.' Het festival heeft in zijn acht bestaansjaren de korte film op de kaart gezet. Niet als opstap naar de lange feature film, maar als volwaardig medium. In vijf dagen komen alle smaken aan bod: animaties, documentaires, speelfilms en alle denkbare mengvormen.

Het vijfdaagse Nijmeegse festival is een kweekvijver voor talent en experiment. Want de korte film is hét medium voor jonge filmmakers, aldus Ruber. 'Gezien de nog kleine belangen durven filmmakers in het korte formaat grote risico's te nemen. Dat leidt tot spannende resultaten waarin hun persoonlijke signatuur zichtbaar

is.' Mede daardoor breken momenteel veel Nederlandse filmmakers door in het buitenland.

Dioraphte droeg in 2016 25 duizend euro bij aan Go Short. Vijfduizend daarvan was gekoppeld aan de Dioraphte Award. De door een internationale vakjury als meest veelbelovend talent gekozen maker uit de internationale studentencompetitie (Breaking Shorts) zal hiermee kunnen werken aan een nieuw filmproject. In 2016 won de Franse Khadija Ben-Fradj met *Courber l'échine*, een film over een vrouw die klem zit tussen de westerse en de Arabische cultuur. Naast het geld en de eer neemt Ben-Fradj in 2017 zitting in de jury van de studentencompetitie van Go Short. 'Goed voor haar netwerk en ook om eens als beoordelaar aan de andere kant van de tafel te zitten.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 25.000 euro

Festival Cement: jong theatertalent in de etalage

Het gaat goed met Festival Cement. Officieel heet het een vijfdaags festival voor theater en dans te zijn, maar in 2017 is het al een zesdaags festival en in 2018 wordt het zelfs uitgebreid naar acht dagen. Daar zag het in 2013 niet naar uit toen de overheid de productiehuisen, die veelal het aanbod van Cement bepaalden, weg-bezuinigde. De organisatie legde het hoofd niet in de schoot, maar zocht een manier om met zo veel mogelijk landelijke partners samen te werken. 'In onze moeilijkste jaren steunde Dioraphte ons, zonder te weten waar het met Cement naartoe ging. Dat was gigantisch belangrijk om te overleven.'

Het festival is een podium, ontmoetingsplek, platform en spreekbuis voor talentvolle jonge of beginnende theatermakers, choreografen en theaterauteurs. 'Prille

carrières krijgen een stevige impuls door de grote professionele belangstelling en het in context plaatsen van de makers en hun werk,' aldus Van Wingerden. 'We krijgen een steeds duidelijker profiel, waardoor we makers makkelijker aan ons binden.'

Een deel van de donatie van Dioraphte gaat in prijzengeld zitten: De Troffel (voorheen Dioraphte Cementprijs) van 7.500 euro. Een vakjury kiest uit acht concepten een winnaar die tijdens de volgende editie mag terugkeren met de uitgewerkte voorstelling. In 2016 won Alexia Leysen met *My life with the tree*. 'De prijs zorgt niet alleen voor jaarlijkse aanwas,' weet Van Wingerden. 'We scouten natuurlijk heel veel naar theatertalent, maar zien altijd wel iets over het hoofd. De Troffel zorgt ervoor dat talenten zelf initiatief nemen

om mee te dingen. Het leuke is dat ongeveer de helft van de acht pitchers sowieso wel een plek vindt op het volgende festival. En als ze niet bij ons terecht kunnen, dan wel ergens anders. Dat is de etalagefunctie die Festival Cement inmiddels heeft.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE
24.000 euro

Hendrik IV, Sanne Nouws / William van der Voort

Toneelschuur Producties: talenten ontwikkelen met begeleiding en vertrouwen

'We zijn een productiehuis,' vertelt Loesje Riethof, hoofd van Toneelschuur Producties. 'We richten ons op talentontwikkeling van jonge theatermakers. Wij begeleiden talentvolle, startende en mid career theatermakers, die teksttoneel maken voor de kleine zaal, de middenzaal en op locatie. Onze makers stromen door naar grotere gezelschappen, waar zij artistiek leider of regisseur worden. Anders dan bij een gezelschap met een artistiek profiel kunnen de makers bij ons in vrijheid hun eigen signatuur ontwikkelen.'

Tot 2013 kreeg Toneelschuur Producties jaarlijks bijna één miljoen euro van de overheid, maar in de bezuinigingen vielen de productiehuisen buiten de zogenoemde Basisstructuur (BIS). Daarmee viel de volledige overheidssubsidie weg. Desondanks heeft de Toneelschuur haar status als talentontwikkelingsplek weten te handhaven. Het Fonds Podiumkunsten en ook de gemeente Haarlem vulden een deel van het gat. De rest van de financiering komt uit eigen inkomsten en uit private fondsen. Zo doneerde Dioraphte in 2016 30 duizend euro ten behoeve van talentontwikkeling. 'Wij zijn een van de weinige productiehuisen in Nederland die ondanks de bezuinigingen alles in het werk blijven stellen om jonge makers de mogelijkheid te bieden hun producties en "vlieguren" te blijven maken,' aldus Riethof. Toneelschuur Producties biedt in 2017 vier talentvolle regisseurs de mogelijkheid om zich in een meerjarig traject verder te ontwikkelen: Nina Spijkers, Olivier Diepenhorst, Maren Bjørseth en Paul Knieriem.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 30.000 euro

Het leven is een droom, foto Sanne Peper

”

Regisseur Olivier Diepenhorst (1984): *De Toneelschuur is de enige plek waar jonge makers op deze manier een kans krijgen. Hier kan ik met professionele middelen en professionele begeleiding mijn artistieke dromen naja-gen. Ik werk met de beste acteurs, met goeie technici en realistische budgetten. Aan de randvoorwaarden kan het dus niet liggen. En bovenal: ik krijg veel vertrouwen. Het leven is een droom van Calderón de la Barca is mijn derde voorstelling. Zelfs al wordt het de grootste mislukking van mijn leven, dan nog weet ik zeker dat ik hierna nog twee voorstellingen mag maken.'*

Cinedans: **liaison** tussen dans en film

Cinedans is Nederlands eerste en enige platform voor dansfilms. Jaarlijks strijkt het Cinedans Festival vijf dagen neer in EYE, Amsterdam. Onder dansfilms verstaat Cinedans 'filmwerk waarin dans en film een wezenlijke verbinding aangaan die van toegevoegde waarde is voor beide disciplines'. Dans en film is een lang en gelukkig huwelijk, verduidelijkt festivaldirecteur Martine Dekker. 'Film is van oorsprong het vastleggen van beweging, en dansers leggen vaak hun repetities en voorstellingen vast op film.'

In navolging van dansfilmfestivals in de Verenigde Staten en Engeland werd in 2003 Cinedans opgericht. De oproep om films in te sturen vond meteen verrassend veel weerklank, maar de echte doorbraak kwam toen het festival in 2013 onderdak vond in EYE en het bezoekersaantal meer dan verdubbelde.

'We vertonen alle dansvormen in alle filmstijlen en selecteren alleen op kwaliteit,' aldus Dekker. 'Voor onze *entry call* is de geldprijs die Dioraphte beschikbaar stelt heel belangrijk. De 7.500 euro voor de eerste prijs is het hoogste geldbedrag voor een dansfilm ter wereld. Het is een magneet voor inzendingen en versterkt onze internationale positie.'

In 2016 ging de Dioraphte Cinedans Award naar *Tarikat* van Jasmijn Schrofer. De film is een portret van een vrouw in een besloten soefigemeenschap. In het juryrapport wordt *Tarikat* beschreven als 'intiem en

Jasmijn Schrofer

ontroerend tegelijk; het opent de blik en zet aan tot reflectie'. De tweede prijs, de Encouragement Award, ging naar *Martiality, Not Fighting* van Marianne Kim en Cheng-Chieh Yu uit Hongkong. Zij ontvingen tweeduizend euro.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 15.000 euro

Martiality, Not Fighting

Natuurbescherming

Dioraphte Natuurbescherming ondersteunt instellingen die projecten met een hoge kwaliteit hebben op het gebied van natuurbehoud en behoud van biodiversiteit, zowel in Nederland als in Afrika.

3 projecten
Totaal toekenningen 1.193.000 euro

Wildlife crime is de vierde grootste criminele activiteit ter wereld, na vervalsen, drugs en mensenhandel. De omvang ervan is enorm: de Verenigde Naties schatten het op meer dan 20 miljard euro per jaar. De gevolgen van wildlife crime zijn zeer ingrijpend en gaan veel verder dan het uitsterven van veel bedreigde diersoorten. Denk bijvoorbeeld aan het verlies van biodiversiteit en het door stroperij en illegale handel destabiliseren van lokale gemeenschappen.

Wildlife Justice Commission: ontmantelen van transnationale criminele netwerken

Het lijkt een spannend jongensboek, maar het is bittere ernst: het wereldwijd bestrijden van wildlife crime. De Wildlife Justice Commission brengt criminele netwerken in kaart en zet zonodig regeringen onder druk om actie te ondernemen. 'We moeten de mannen met het geweer én de handelaren aanpakken, anders dweilen we met de kraan open.'

De entree in een groot Haags kantoorgebouw is geheimzinnig: de medewerker leidt de journalist naar een kale witte deur, die na intoetsen van een code opengaat. 'We moeten voorzichtig zijn,' legt Olivia Swaak-Goldman later uit. Ze is sinds een jaar executive director van de Wildlife Justice Commission (WJC), een initiatief van het Wereld Natuur Fonds en de Peace Parks Foundation. 'We zijn een jonge en ambitieuze organisatie,' vertelt Swaak-Goldman, 'met als missie transnationale, georganiseerde criminele netwerken in de stroperij en illegale handel van bedreigde diersoorten te helpen ontmantelen. Onze onderzoekers hebben ruime ervaring binnen de politie of de inlichtingendiensten.'

Vijfstappenplan

Om de wildlife crime aan te pakken, hanteert WJC een vijfstappenplan. Een gedegen onderzoek met undercoveroperaties leidt tot een *Map of Facts*. Daarin staan alle feiten en alle verdachten, met naam, adres en gebruikte bankrekeningnummers. Voordat deze *Map of Facts* aan de relevante overheden wordt overhandigd, checkt een lid van een onafhankelijk panel of er genoeg bewijs is verzameld. Daarna biedt WJC de *Map* aan de verantwoordelijke overheden aan. Swaak-Goldman: 'Onze intentie is samen te werken met de overheden van de landen waar de wildlife crime wordt gepleegd. Wij bieden onze ondersteuning aan en verzoeken de overheid actie te ondernemen. Gebeurt dat niet, dan oefenen onze ambassadeurs en andere invloedrijke personen, zoals diplomaten en ondernemers, achter de schermen druk uit.' Worden nog geen stappen ondernomen, dan volgt een Public Hearing, waarin een internationaal gerenommeerd panel de *Map of Facts* in de

openbaarheid reviewt en valideert. Met hun aanbevelingen onder de arm worden de overheden nogmaals benaderd. Genereert ook deze stap geen actie, dan werkt WJC samen met andere om druk uit te oefenen, bijvoorbeeld door middel van sancties tegen de betrokken landen.

Vietnam

Een dergelijk project duurt ongeveer anderhalf jaar. Onlangs is een onderzoek naar een groot Vietnamees crimineel netwerk afgerond. Met het dorp Nhi Khe als basis, op nog geen twintig kilometer van Hanoi, was een levendige handel in ivoor en hoorn van de neushoorn ontstaan. In een jaar tijd waren de producten van 579 neushoorns via het dorp verhandeld, ongeveer de helft van alle gestroopte neushoorns uit Zuid-Afrika. Onderzoekers van WJC hadden 51 criminelen gedetermineerd en hun gegevens aan de Vietnamese autoriteiten geleverd. Pas na het aankondigen van een Public Hearing ging Vietnam tot actie over, nam grote partijen dierproducten in beslag en arresteerde enkele criminelen.

Kenia

Daarmee is de bron van misdaad nog niet drooggelegd. Uit onderzoeken in Zuidoost-Azië blijkt dat veel bedreigde diersoorten en producten van dieren onder andere vanuit Kenia naar Azië gesmokkeld worden. Ook zijn de eerste tekenen van corruptie aangetroffen. Swaak-Goldman: 'Op dit moment zijn we bezig dit criminele netwerk in kaart te brengen en bewijs te verzamelen tegen de criminelen. Ook leggen we bloot hoe de dieren en dierproducten worden vervoerd.' Deze zogenoemde Kenya Investigation is kostbaar en tijdrovend. Van de benodigde zes ton om de vijf stappen geheel te doorlopen draagt Dioraphte twee ton bij. 'Ja, er is veel geld mee gemoeid. Denk aan de kosten van vliegen, hotels, de teams en hun veiligheid, inclusief een eventuele Public Hearing. Terwijl een team bezig is bewijs te zoeken, is een ander team bezig met hun bescherming. Het is riskant werk. Niet alleen vanwege de criminelen, maar ook vanwege sommige regeringen.' Omwille van de veiligheid van de teams 'in het veld', wil Swaak-Goldman niet veel kwijt over de vorderingen. 'Het onderzoek loopt heel goed. Volgend jaar komen we zeker met bewijzen tegen het netwerk.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHT 200.000 euro

Peace Parks: **nieuwe olifanten voor Nyika National Park**

In 1997 richtte Anton Rupert samen met Nelson Mandela en prins Bernhard Peace Parks op. Het streven was en is om in grensgebieden in zuidelijk Afrika natuurparken te ontwikkelen die regionale vrede en stabiliteit bevorderen. Dat gebeurt door de rijke Afrikaanse natuur te beschermen en tegelijkertijd de economische activiteiten in de regio te stimuleren. Inmiddels werkt de stichting samen met tien zuidelijk Afrikaanse overheden om tien grensoverschrijdende parken te realiseren met een totale oppervlakte van meer dan één miljoen vierkante kilometer; een gebied zo groot als Spanje, Frankrijk en de Benelux samen.

Een van de parken is het Nyika National Park in het noorden van Malawi. 'Gelegen op een plateau en een van de mooiste parken van Afrika,' aldus internationaal bestuurslid John Loudon. 'Er zijn grazige heuvels, die aan Ierland doen denken, waar je plotseling olifanten tegen kan komen.' Om die olifanten is het nu juist te doen. De afgelopen decennia is de populatie door stroperij enorm gekrompen, zodat er nog maar honderd olifanten in het park rondlopen. Het toeval wil dat het Liwonde National Park in zuidelijk Malawi een overschot aan olifanten heeft. Loudon: 'Liwonde is in beheer van African Parks. Nu staan natuurbeschermingsorganisaties niet bekend om hun goede onderlinge banden, maar de samenwerking tussen African Parks en Peace Parks is in dit geval voorbeeldig.' Nadat de olifanten vanuit een helikopter verdoofd zijn, worden ze in grote trucks naar het noorden gereden. Daar worden ze twee jaar opgevangen in een sanctuary, voordat ze in Nyika losgelaten worden.

'Zonder de 350 duizend euro van Dioraphte was de hele operatie niet doorgegaan,' vertelt Loudon. 'Dat zou doodzonde zijn geweest. De genenpoel van de huidige populatie is beperkt. Bovendien hebben de honderd olifanten een gen ontwikkeld, waardoor ze als de dood voor mensen zijn. Het is voor parkbezoekers nu heel moeilijk olifanten te spotten. De nieuwe dertig hebben dat schuwe gen niet. Dat is op termijn perfect. Niet alleen voor het versterken van het ecosysteem, maar ook voor het toerisme. En daar profiteert de bevolking weer van.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 350.000 euro

Nyika National Park, Malawi

Sociale Initiatieven

Dioraphte Sociale Initiatieven richt zich op Nederland en Afrika. De kernlanden in Afrika zijn: Ethiopië, Kenia, Oeganda, Zuid-Soedan en Malawi. De nadruk ligt op donaties aan sociaal-maatschappelijke projecten. Daarmee steunt Dioraphte mensen die in (relatieve) armoede en/of isolement leven.

71 projecten in Afrika
Totaal toekenningen 5.374.865 euro

50 projecten in Nederland
Totaal toekenningen 1.649.836 euro

The Hunger Project: levens veranderen door zelfredzaamheid

Tekst: Mercy Malikwa

Andrea Mbuzi, vader van zeven kinderen, had nooit gedacht dat hij voor zijn familie zou kunnen zorgen of een groot bedrijf zou kunnen runnen. Libiness Zembe, moeder van drie kinderen, durfde niet te dromen van een eigen inkomen. Tot The Hunger Project naar hun dorpen kwam.

Mbuzi, afkomstig uit het dorp Sauti aan de rand van het Majete National Park in Malawi, was altijd afhankelijk geweest van de landbouw, en die leverde meestal geen of nauwelijks winst op. De pogingen die hij sinds 1998 had gedaan om een bedrijf op te zetten hadden geen succes. Maar in 2013 veranderde het leven van Mbuzi. The Hunger Project Malawi (THP) vestigde een zogenaamd epicentrum in zijn dorp. Hij kon zijn bedrijf uitbreiden dankzij het microfinancieringsprogramma, dat gericht is op armoedebestrijding door het bevorderen van economische zelfredzaamheid.

Met de epicentrumstrategie van THP worden in een periode van ongeveer acht jaar clusters van dorpsgemeenschappen gemobiliseerd tot dynamische centra. Gedurende deze tijd starten en leiden de gemeenschappen hun eigen programma's voor onder meer gezondheid en voeding, hiv en aids, voedselzekerheid, microfinanciering en levensonderhoud, en zelfstandigheid van vrouwen.

Leningen

Mbuzi bundelde zijn krachten met vier vrienden en nam, nadat ze een aantal aandelen in de lokale spaar- en kredietcoöperatie bij elkaar hadden gespaard, een lening van MWK 200 duizend (ongeveer 262 euro). Sindsdien heeft de groep verschillende leningen gekregen, die hebben geholpen bij het uitbreiden van hun bedrijfsactiviteiten.

'In december 2015 namen we een lening van 1,5 miljoen

kwacha (ongeveer 1971 euro), waarvan ik persoonlijk MWK 500 duizend (ongeveer 657 euro) nam. Dat geld heeft mijn leven veranderd. Het is ons niet gelukt de lening op tijd terug te betalen, maar zodra we hem hebben afbetaald, wil ik een miljoen kwacha (ongeveer 1314 euro) lenen,' zegt hij. Mbuzi is van plan een groot-handel te beginnen, zodat de mensen in zijn regio hun spullen bij hem kunnen kopen in plaats van in de stad. 'Zodra ons epicentrum elektriciteit krijgt, wil ik een herenkapsalon openen waar mensen ook hun mobiele telefoons en batterijen kunnen opladen,' voegt hij toe.

Kleermaakster

In het dorp Kabwatika, in dezelfde regio, spreekt ook Libiness Zembe, moeder van drie kinderen, lovend over de epicentrumstrategie van THP. Zembe, een kleermaakster, profiteert van het vaardighedenontwikkelingsprogramma waarin leden van de gemeenschap worden opgeleid in kleding maken, timmeren of blik slaan.

'Ik wilde al van jongs af aan kleding maken, maar mijn ouders konden geen opleiding voor me betalen. Ik trouwde en concentreerde me op de zorg voor mijn gezin terwijl ik aan kleinschalige landbouw deed. Toen The Hunger Project in mijn dorp mensen begon op te leiden, werd ik in eerste instantie niet geselecteerd. Gelukkig kreeg ik toch een kans,' zegt ze terwijl ze aan een jurk werkt.

Zembe legt uit hoe ze na het voltooien van haar opleiding in 2015 naar het epicentrum bleef komen om een van de naaimachines van de opleiding te gebruiken, tot ze in 2016 genoeg geld had gespaard om er zelf een te kopen. 'Vroeger was ik voor alles afhankelijk van mijn man. Dat was niet makkelijk, want het inkomen van mijn man is onregelmatig. Nu kan ik genoeg geld verdienen voor ons huishouden,' voegt ze toe. De kleermaakster droomt ervan nog twee naaimachines te kopen en haar drie kinderen te leren naaien, zodat ze samen een groot naaiatelier kunnen beginnen.

Toekomst

Vorig jaar is THP gestart met de eerste oprichtings-fase van het epicentrum Majete 5. Dit jaar begint de tweede fase, waarin een epicentrum wordt gebouwd en programma's worden uitgerold. Mary Mtenje, een hiv-positieve moeder van drie kinderen die zwanger is van haar vierde kind, is een van de mensen die uitkijken naar epicentrum Majete 5. Ze is blij met het ziekenhuis dat bij het epicentrum zal worden gebouwd. 'Ik ben ervan overtuigd dat het ziekenhuis zal helpen levens te redden. De mensen kunnen straks gemakkelijk het ziekenhuis bezoeken om zich te laten testen op hiv en antiretrovirale medicijnen te krijgen. Meestal zijn mensen bang om zich te laten testen en te weten of ze besmet zijn, omdat ze bij een positieve uitslag vaak niet de mogelijkheid hebben om naar het districtsziekenhuis te reizen voor medicijnen,' zegt Mtenje.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 141.368 euro

Dioraphte ondersteunt de ontwikkeling van vijf epicentra in Malawi met 763.981 euro. Een epicentrum bestaat uit tien tot vijftien dorpen, waarin gemiddeld ongeveer 13 duizend mensen op loopafstand van elkaar wonen. Fysiek gezien is een epicentrum een door de gemeenschap zelf gebouwd dienstencentrum. Daarin zijn verschillende diensten te vinden: een kleuterschool, een medische post, een door vrouwen gerunde bank waar microkredieten worden verstrekt, een trainingsruimte en een voedselbank. Rond het gebouw liggen gezamenlijke akkers. Alle diensten worden door de gemeenschap zelf, mannen én vrouwen, georganiseerd en bestuurd. Zo werken ze samen om hun levensomstandigheden te verbeteren, op weg naar zelfredzaamheid.

Epicentrum Majete 3

Female Cancer Foundation: azijn tegen baarmoederhalskanker

Het streven van de Female Cancer Foundation is helder, ambitieus én reëel: baarmoederhalskanker de wereld uit! Ongeveer 85 procent van de getroffen personen leeft in ontwikkelingslanden. Vroegtijdige screening kan de ziekte in negentig procent van de gevallen voorkomen. Daarom initieert Female Cancer Foundation samen met lokale partners zogenoemde See & Treat-projecten. Voor 2016

Judith Maleta, projectmanager Malawi: 'Het See & Treat-project maakt onderdeel uit van het Save my Mother-programma van SOS Kinderdorpen en Female Cancer Foundation. We zitten in Malawi in Fase II: we proberen de overheid zover te krijgen een nationale campagne te starten tegen baarmoederhalskanker. Dat is hoognodig. In Malawi overlijden percentueel de meeste vrouwen door baarmoederhalskanker en op jonge leeftijd. We doen eerst een mini-campagne in drie districten. Met de goede resultaten en de geringe kosten hopen we de overheid tot een nationale campagne te bewegen. Het liefst zien we dat die campagne dan vervolgens elke vijf jaar herhaald wordt.'

benaderde de stichting Dioraphte om bij te dragen aan een opstartproject in Oeganda en een nationale campagne in Malawi.

Het principe van See & Treat is simpel, legt programmadirecteur Carlien Marree uit. 'Baarmoederhalskanker wordt veroorzaakt door een virus dat er vijf tot tien jaar over doet om zich te ontwikkelen tot baarmoederhalskanker. Een verloskundige of verpleegkundige stipt daarvoor de baarmoedermond met een wattenstaafje aan met een azijnoplossing. Als de aangestipte zone verkleurt door de azijn, duidt dit erop dat de vrouw op termijn baarmoederhalskanker kan krijgen. Als een vrouw zo'n verkleuring vertoont, wordt ze direct preventief behandeld. De afwijkende cellen in de baarmoederhals worden bevroren met vloeibare stikstof, net als bij een wratje.'

Het geld van Dioraphte (63.324 euro) gaat vooral naar voorlichting en training. Zo kan een arts vrijgemaakt worden om de methodiek te leren aan lokale verloskundigen. Een ander deel gaat naar de aanschaf van het 'materiaal'. 'De keukenazijn kost nauwelijks iets, het gaat vooral om de aanschaf van het apparaat waarmee kan worden bevroren. Verder gaat het geld zitten in de arbeidsuren van het opgeleide personeel.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 63.324 euro

Jezelf en je dorp met behulp van praktijkgericht onderwijs uit de armoede werken. Dat is wat Educate! in Afrika nastreeft. De organisatie is sinds 2009 actief in Oeganda. De bedoeling is het lesprogramma op middelbare scholen dermate te transformeren dat de studenten vaardigheden ontwikkelen die direct toepasbaar zijn in de economische realiteit. 'Met ons programma leiden we leiders en ondernemers op,' aldus directeur externe relaties Lory Crary. 'Geregeld starten ze al echte bedrijven terwijl ze nog op school zitten.'

De uitrol van het Educate-programma in Oeganda verloopt voortvarend. Toen Educate! voor het eerst in contact kwam met Dioraphte, werkten ongeveer 250 scholen met het praktijkgerichte lesmateriaal. 'Er is berekend dat alleen al in 2013 en 2014 onze afgestudeerden achtduizend bedrijven zijn begonnen en 13 duizend banen hebben gecreëerd.'

Om het programma verder over het land te kunnen verspreiden, klopte Educate! onder meer aan bij Dioraphte. Mede dankzij de donatie van 100 duizend euro breidt het programma zich als een olievlek uit. 'Inmiddels hebben meer dan 400 scholen het omarmt. Dat betekent dat nu vijftien procent van alle middelbare scholen in Oeganda met het Educate-programma werken. Die zijn samen goed voor 18 duizend scholieren.'

De olievlek beperkt zich niet tot Oeganda. Ook de Rwandese overheid wordt inmiddels warm gemaakt om het programma te omarmen. Daarna zullen andere Afrikaanse landen gaan volgen, zo is de heilige overtuiging van Crary. 'In onze visie willen we na tien jaar, in 2024 dus, duizend scholen in Oeganda en meer dan een miljoen studenten in tien Afrikaanse landen bereikt hebben.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 100.000 euro

MIVA ondersteunt al 81 jaar pioniers die zich inzetten voor kansarme bevolkingsgroepen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika met vervoers- en communicatiemiddelen. Jaarlijks komen ruim duizend aanvragen voor steun binnen. Met de financiële middelen uit onder andere donaties en nalatenschappen honoreert MIVA per jaar tien tot vijftien procent van de aanvragen. Dioraphte droeg in 2016 bij aan de financiering van acht transportmiddelen. Zo steunde het fonds met 17.813 euro de aanschaf van een Toyota Land Cruiser door Fr. Grol's Welfare Projects, een organisatie die zich sinds 1984 inzet voor het welzijn van gevangenen, hun familie en hun bewakers. Kenia kent ruim 110 gevangenissen, waarin vijftienduizend gevangenen een nauwelijks menswaardig bestaan leiden.

'De huidige auto heeft 200 duizend kilometer op de teller staan,' vertelt projectmedewerker Milou Rietveld van MIVA. 'Ze vervangen hem nu, omdat hij nu nog een economische waarde heeft en verkocht kan worden.'

Dat geld wordt weer in de aanschaf van de nieuwe auto gestoken.' De auto wordt ingezet voor het bezoeken van de gevangenissen, maar ook voor huisbezoek van familie en nazorg van gevangenen die hun straf uitgezeten hebben. Medewerkers proberen iedere gevangenis minstens een keer per jaar te bezoeken. Rietveld: 'Tijdens een bezoek organiseren ze activiteiten voor gevangenen en bewakers. Het ontwikkelen van skills en het opdoen van werkervaring spelen hierbij een cruciale rol, zodat na vrijlating de kans op terugval in het criminele circuit geringer wordt. Ook nemen de medewerkers van Fr. Grol's Welfare kranten mee zodat gevangenen op de hoogte blijven van de ontwikkelingen buiten de gevangenis en ze niet wereldvreemd terug in de maatschappij komen.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 17.813 euro

Dokters van de Wereld: wegwijzer voor ongedocumenteerde immigranten

Iedereen in Nederland heeft recht op 'medisch noodzakelijke zorg'. In de praktijk blijken migranten zonder verblijfsvergunning vaak verstoken van zorg. Daarin wil Dokters van de Wereld met het programma Zorgrecht verbetering brengen. 'We zijn een empowermentorganisatie,' aldus directeur Arianne de Jong.

'De schattingen over ongedocumenteerden in Nederland lopen uiteen van 35 tot 110 duizend,' vertelt Arianne de Jong. 'Onze raming is dat er alleen al in Amsterdam meer dan 20 duizend zijn. Dan zitten we landelijk dichterbij de bovengrens dan de ondergrens, denk ik.' De Jong is nu twaalf jaar betrokken bij Dokters van de Wereld Nederland, de laatste paar jaar als directeur. Dokters van de Wereld maakt deel uit van het internationale Médecins du Monde-netwerk. De Nederlandse tak werd in 1997 opgericht. Het adagium was dat iedereen grondwettelijk recht heeft op zorg. Vanaf 2004 focust de Nederlandse afdeling zich op mensen die in eigen land buiten de zorg vallen: van illegale Chinese arbeiders tot uitgeprocedeerde Syrische asielzoekers. Deze ongedocumenteerden kunnen zich niet verzekeren omdat ze geen verblijfsvergunning hebben.

Pilot

Ten behoeve van deze groep startte Dokters van de Wereld tien jaar geleden een pilot naar aanleiding van signalen van zorgverleners dat de continuïteit van zorg voor ongedocumenteerde migranten in het geding was. 'Sindsdien werken we aan het verbeteren van de toegang tot de reguliere zorg voor mensen zonder geldige verblijfspapieren via voorlichting, individuele bemiddeling en pleitbezorging,' aldus De Jong. De pilot heeft zich ontwikkeld tot een landelijk programma. Hoewel de resultaten indrukwekkend zijn – onder meer 10 duizend medische consults van ongedocumenteerde migranten, 50 duizend ongedocumenteerden bereikt met voorlichting en 450 medici gemobiliseerd als vrijwilliger – concludeert De

Jong dat de vereniging zich helaas niet overbodig heeft gemaakt. 'Door het aanscherpen van het asielbeleid zijn meer mensen in de illegaliteit terechtgekomen. Die moeten – indien nodig – de weg naar de huisarts, tandarts, psychiater of verloskundige weten te vinden.'

Doorgeefluik

Dokters van de Wereld verleent zelf nadrukkelijk geen zorg. 'We zijn een wegwijzer,' legt De Jong uit. In het programma Zorgrecht 2016-2018 ligt de nadruk dan ook op het bewerkstelligen van zelfredzaamheid van de migranten. Dokters van de Wereld levert toegespitste informatie en bemiddelt naar zorg. 'Daarvoor moet individuen en instanties ons eerst wel weten te vinden. Daarom willen we onze naamsbekendheid verhogen van de huidige vier naar vijftien procent.'

Ook beoogt het programma de kennis bij zorgverleners en steunorganisaties te vergroten. 'Sommige huisartsen denken dat ze strafbaar zijn als ze hulp geven aan een ongedocumenteerde. Anderen vragen zich af of ze wel betaald krijgen.'

In het kader van Zorgrecht is een medewerker aangenomen om een database op te bouwen. 'Als we signalen krijgen dat er een gebrek is aan vrijwillige tandartsen, wil ik weten om hoeveel het gaat. Ook moeten we goede cases kunnen voorleggen om met succes bij de politiek te kunnen aankloppen.'

Betrokkenheid

Het programma is ambitieus, veelomvattend en dus kostbaar. Voor de drie jaar is ruim 2 miljoen euro begroot. Dioraphte draagt in 2016 100 duizend euro bij. Een substantieel bedrag, bevestigt De Jong. 'Eerder hadden we al een kleine bijdrage van Dioraphte gekregen, bij wijze van kennismaking. Het fijne van Dioraphte is de persoonlijke betrokkenheid. Adviseur Henk van Stokkom wil weten hoe de club in elkaar steekt. Wie de mensen zijn, maar ook hoe de financiële huishouding in elkaar steekt. Dat schept een verbondenheid die verder gaat dan de relatie gever-ontvanger.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 100.000 euro

Femmes for Freedom komt op voor vrouwen die in huwelijkse gevangenschap leven. Oprichtster Shirin Musa is ervaringsdeskundige. Toen ze merkte dat er geen instantie was waarbij ze kon aankloppen, en dat huwelijkse gevangenschap niet strafbaar was, besloot ze in 2011 zelf een stichting op te richten om te vechten voor vrouwen die onderdrukt worden.

”

In 2015 verdween de Pakistaanse Yasmeen Dad. Ze werd gevonden in een bos in Drenthe, vermoord door haar echtgenoot. De paar jaar dat ze in Nederland woonde, bleek ze te zijn mishandeld en door haar man en schoonfamilie als huisslaaf te zijn gebruikt. Twee dagen na haar vermissing klopte nicht Aroosa Khan aan bij Femmes for Freedom: 'Yasmeen was al naar de politie geweest en had een tijdje bij ons gewoond. Ze deelde haar zorgen en pijn met me. Toen ze verdween, wist ik meteen dat het goed fout zat. Ik nam contact op met Femmes for Freedom om aandacht te vragen voor de zaak. Ze hebben me op allerlei vlak geholpen: bij het zoeken van een goede advocaat, in contact met instanties en de media, maar ook emotioneel. Zelfs in de avonduren kon ik bij Femmes for Freedom terecht.'

Inmiddels heeft Femmes for Freedom een aantal pijlers: de juridische loketfunctie, zusterschap en empowerment, het kenniscentrum, politieke en maatschappelijke lobby en voorlichting en preventie. Een heel scala aan activiteiten dus, en met succes. Femmes for Freedom heeft huwelijkse gevangenschap op de politieke agenda weten te krijgen. Zo is inmiddels de wet huwelijksdwang uitgebreid met huwelijkse gevangenschap.

Om alle ambities te kunnen realiseren is er meer geld nodig. Daarop heeft Shirin Musa Dioraphte benaderd. Het fonds zegde voor 2016 een bedrag van 30 duizend euro toe. Naast het benaderen van fondsen is Shirin Musa ook bezig met de aanvraag van een instellingssubsidie. Ze heeft goede hoop dat haar stichting op die manier de financiering op lange termijn veiligstelt.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHT 25.000 euro

Het Begint met Taal is het landelijke steunpunt voor taalcoaching aan anderstaligen. De stichting ondersteunt 161 vrijwilligersorganisaties met kennis, trainingen, materiaal, advies en innovatie. Directeur Sylvia de Groot Heupner: 'Taalcoaching zorgt ervoor dat anderstaligen hun taal verbeteren, meer zelfvertrouwen krijgen én sneller wegwijs worden in onze samenleving.' In 2015 werd een recordaantal van 20.333 anderstaligen ondersteund door 8.409 vrijwilligers binnen het netwerk, een stijging van 62 procent. Mooie cijfers, maar de behoefte aan taalcoaching is groter dan ooit. 'Meer dan 600 duizend anderstaligen doen door onvoldoende taalkennis niet mee in onze samenleving,' weet De Groot Heupner.

Om het nut en de noodzaak van vrijwillige taalcoaching aan anderstaligen aan een groter publiek te tonen, plande de stichting de landelijke campagne Taalcoaching vergroot je wereld. Dioraphte werd benaderd om de campagne financieel te steunen. De Groot Heupner: 'We willen aan vrijwilligers, bedrijven en beleidsmakers duidelijk maken dat taalcoaching een belangrijke bijdrage levert aan het ingewikkelde integratievraagstuk.' Tegelijkertijd wordt naar de eigen organisatie gekeken. De stichting wil zich omvormen tot sociaal ondernemer. 'Dat houdt in dat we in 2020 minimaal 70 procent aan inkomsten genereren vanuit lokale taalcoachorganisaties, samenwerking met het bedrijfsleven en verkoop van expertise aan externe stakeholders.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHT 50.000 euro

”

De Syrische Mounira over taalcoaching: 'Van het contact met mijn taalcoach Ilse leer ik veel. Ik luister vooral naar de uitspraak, maar ik leer ook veel nieuwe woorden.' Samen met de taalcoach oefent Mounira met de voorbeeldexamens op de website van het Staatsexamen NT2. 'Dat helpt me om een beeld te krijgen van wat ik moet weten. Ook geeft Ilse me meer zelfvertrouwen, waardoor ik niet tegen het examen opzie.'

”

Een lid van De Correspondent:
'Dank voor dit mooie project. De vijf vragenlijsten hebben mij geholpen om een vluchteling met vrouw en kind beter te leren kennen. Niet als Syriër, moslim of vluchteling, maar als heel gewoon gezinnetje dat er het beste van probeert te maken. Het zijn de meest positieve en optimistische mensen die ik hier ken.'

De Correspondent: het migrantenleven na het azc

De media raakt niet uitgepraat en uitgeschreven over migranten op weg naar Europa, of over hun situatie in het azc. Als ze eenmaal een tijdelijke verblijfsvergunning hebben wordt het stil. Dat zinde Dick Wittenberg van De Correspondent allerm minst. Daarom lanceerde de journalist het project Nieuw in Nederland.

Ik was vrijwilliger bij Vluchtelingenwerk Nederland, begeleidde migranten van hun eerste dag in Nederland tot drie maanden erna,' begint Dick Wittenberg. 'Langs alle instituten, maar ook naar bijvoorbeeld Leen Bakker. Binnen de kortste keren was ik vier dagen per week bezig. Mijn journalistieke werk begon eronder te lijden. Toen dacht ik: ik help deze mensen meer als ik doe waar ik goed in ben. Zo kwam ik op het idee voor dit project. Er wordt veel geschreven over vluchtelingen onderweg en toestanden in de azc's, maar niet over hoe het de migranten vergaat bij hun daadwerkelijke integratie.'

Landelijk beeld

Wittenbergs ambitie was niet gering. Hij wilde een landelijk beeld krijgen van de staat van de integratie onder een grote groep migranten. Waar het mis gaat én waar het goed gaat, en dat een half jaar lang. Hij bedacht een constructie waarbij leden van De Correspondent via direct contact en vragenlijsten als tussenpersoon informatie verzamelden. Tot zijn genoegen liepen veel leden warm voor zijn idee. Bovendien kreeg hij op de redactie steun van collega Greta Riemersma. Een resterend probleem was geld. Wittenberg schreef Dioraphte aan met een projectaanvraag die appelleerde aan twee werkreinen van het fonds: Sociale Initiatieven en Wetenschap. Dioraphte beloofde het idee met 44 duizend euro.

Syrische kapper

In het begin leverden 274 koppels van leden en migranten informatie aan, zowel antwoorden op meerkeuzevragen als op open vragen. Het bood Wittenberg en Riemersma een schat aan informatie, en stof voor meer dan vijftig artikelen. Analyses van de overvloedige data, maar ook bijzondere verhalen. 'Via een lezer kwam ik terecht bij een Syrische kapper. In Damascus had hij twee kapsalons, waar hij en zijn medewerkers de Syrische

elite knipte. Binnen een dag was hij beide zaken kwijt en op de vlucht. Eenmaal in Nederland liep hij tegen Fatima aan, die bij de Rabobank in Utrecht werkte. Ze zei: "Jij hebt verstand van knippen, ik van financiën. Laten we een zaak beginnen." Inmiddels heeft de kapper ook een zaak in Rotterdam geopend. Het personeel bestaat uit Syrische kappers, allemaal mannen die in Damascus ook voor hem werkten.' Een voorbeeld van succesvolle integratie, maar er gaan ook veel dingen mis. 'Er gaat op allerlei momenten kostbare tijd verloren. Mensen zitten al maanden in Nederland zonder dat ze de taal leren, zonder dat ze mogen werken. Terwijl bijna alle migranten vertellen dat ze graag willen bijdragen aan Nederland, dat ze niet kunnen wachten de handen uit de mouwen te steken.'

Europees opgepikt

In maart 2017 is het project afgerond. Eigenlijk te vroeg, weet Wittenburg. 'Als je een echt goed beeld wilt krijgen van de integratie van deze groep, moet je ze jaren volgen. In de laatste vragenlijst heb ik meteen gevraagd of ik ze over een half jaar en een jaar nog eens mag benaderen. Bijna zonder uitzondering zegde iedereen toe.'

Maar ook nu al mag de spin-off van Nieuw in Nederland er zijn. Wittenberg: 'We vroegen aan de koppels: "Als het project afgelopen is, blijven jullie elkaar dan zien?" Daarop antwoordde 94 procent bevestigend.' Ook mooi is dat buitenlandse media het project opgepikt hebben. 'The Guardian, Der Spiegel, Le Monde en El País gaan samen anderhalf jaar lang op Europees niveau de integratie van migranten volgen. Of ze het concept gejat hebben kan ik niet bewijzen. Hoeft ook niet. Belangrijker is dat die grote kranten serieus aandacht aan de integratieproblematiek besteden.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 44.000 euro

Artikel 39 van het Kinderrechtenverdrag zegt: 'Een kind dat slachtoffer is van oorlogsgeweld, uitbuiting, misbruik, foltering of een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling, heeft recht op bijzondere zorg. Deze kinderen moeten worden opgevangen in een veilige omgeving die goed is voor hun zelfrespect, gezondheid en eigenwaarde. De zorg moet passen bij wat ze hebben meegemaakt en gericht zijn op herstel en herintegratie.' Bij de oprichting van Stichting de Vrolijkheid was dit Kinderrechtenverdrag het uitgangspunt.

De Vrolijkheid werkt sinds 1999 in Nederlandse asielzoekerscentra en heeft veel kennis over de opvang van asielzoekers en bewoners van asielzoekerscentra opgedaan. 'Met een netwerk van ongeveer vierhonderd vrijwilligers, waaronder kunstenaars, theatermakers en musici, investeren we in de kinderen en jongeren in minimaal 27 azc's,' vertelt coördinator Mirte Hartland. 'Enorm inspirerend, maar tegelijkertijd emotioneel zwaar en soms praktisch te veel. Mensen raken overweldigd door de verhalen en door de omgeving met

vluchtelingen die zich in een lastige situatie bevinden. Om daar mee om te kunnen gaan moet je stevig in je schoenen staan.'

Onder de noemer De Vrolijke Academie en met financiële steun van Dioraphte organiseerde De Vrolijkheid in 2016 ontwikkelingsactiviteiten. Om beter beslagen ten ijs te komen in de azc's konden medewerkers, coördinatoren en vrijwilligers bijvoorbeeld diversiteits- en weerbaarheidstrainingen volgen. Een workshopleider vertelt over de mentale weerbaarheidstraining: 'De reden waarom ik dit werk met zo veel enthousiasme kan blijven doen is dat de trainer mij vertelde dat ik verdrietig mag zijn, dat ik me niet hoeft af te sluiten voor het verdriet van anderen. Hoe harder ik vecht om mijn werk te scheiden van mijn privégevoelens, hoe zwaarder het wordt. Het is soms verdrietig wat gezinnen meemaken in de azc's; dat mag ik voelen en ook weer loslaten. En nu ga ik eigenlijk ook weer vrolijker naar huis.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 56.300 euro

Special Arts heeft als doel dat mensen met een handicap aan kunst kunnen doen en hun pure talenten daarvoor kunnen ontwikkelen. De stichting richt zich hierbij op mensen met alle soorten handicaps en alle kunsten. Elk jaar organiseert Special Arts een landelijk project rondom een kunstdiscipline. Voor 2016 is gekozen voor de podiumkunsten.

Het door Dioraphte (met 20 duizend euro) ondersteunde project Special Theater Road Show biedt mensen met een handicap in vier regio's de kans om samen met anderen een theatervoorstelling te maken. Het project heeft als belangrijkste doelstelling de maatschappelijke participatie van mensen met een handicap te bevorderen en doet dit door het leggen van verbindingen met (amateurkunst)verenigingen, speciaal onderwijs, gemeenten, de wijk en het bedrijfsleven.

Zo toerde de Special Theater Road Show in 2016 door Nederland, met de voorstelling *Sneeuwwitje en de 7* (scriptschrijver Don Duyns, regie Art-Jan de Vries) 'We zijn in mei in Friesland begonnen met een workshopdag,' vertelt directeur Tine Veldhuizen. 'Daarin kon iedereen kennismaken met disciplines als muziek, tekst, drama en fotografie en zag de regisseur alle deelnemers langskomen. We doen alles samen met de deelnemers: van voorstellingsaffiches maken tot decorontwerp. Vaak deed ook de burgemeester of een wethouder als figurant mee. Die konden zo ervaren hoe mensen met een handicap het theater beleefden. Vaak ontstonden bijzondere verbindingen.'

Sneeuwwitje en de 7 was in Friesland dermate een succes dat de expertise van Special Arts ingeroepen wordt om in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad te onderzoeken of er een nieuwe voorstelling op de planken gebracht kan worden.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 20.000 euro

Sneeuwwitje en de 7, foto Ana Paunovik

Deelnemer Evita Smeedes maakte decorstukken voor de voorstelling en speelde een van de Sneeuwwitjes: 'Ik vind het het allerleukst dat ik in zo'n mooie jurk mag spelen. Maar ik vind het ook leuk om tegen regisseur Art-Jan te mogen zeggen: "Ik vind je niet aardig". Dat zeg ik normaal eigenlijk nooit tegen mensen.'

Hulphond: therapiehond in crossmediale campagne

Dominique de Jonge (30) heeft posttraumatische dystrofie in haar armen en benen en een onbekende spierziekte. Tot 2010 werkte ze als communicatiemedewerker, tot haar gezondheid dat niet langer toeliet. Nu woont ze in een appartement in een woon-zorg-complex, met haar golden retriever. 'Bij Ulli is het goed zoals ik ben en daardoor kan ik nu ook van mezelf houden. Blijkbaar had ik een hond nodig om dat in te zien.'

Dominique is een van de mensen die profiteert van het werk van Stichting Hulphond Nederland. Een nieuwe activiteit van de stichting is de zogenoemde therapie-hulphond, die ingezet kan worden ten gunste van kinderen met ernstige gedragsstoornissen. Om die kinderen via ouders, verzorgers of behandelaars te bereiken, initieerde Hulphond Nederland een crossmediale campagne, waaraan Dioraphte 50 duizend euro bijdroeg.

De doelen van de campagne zijn bijvoorbeeld het vergroten van de naamsbekendheid van Hulphond Nederland, het werven van gastgezinnen voor de therapie-hulphonden en de werving van nieuwe donateurs. De campagne bestaat onder meer uit vier minidocumentaires met testimonials van kinderen die baat hebben bij een hulphond. Drie kanalen worden ingezet om de doelgroep te bereiken: Nu.nl, Ouders van Nu en Margriet. 'Dankzij de bijdrage van Dioraphte kunnen we nu eindelijk eens targetten op een specifieke doelgroep en op regio's,' aldus fondsenwerver Pieter Blickman. 'Dioraphte is door de jaren heen een vliegwiel voor ons geweest. Ze ondersteunen ons steeds in iets waar we vervolgens zelf meer van kunnen maken.'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 50.000 euro

< PTSS hulpond
ADL hulpond >

Wetenschap en Onderzoek

Dioraphte Wetenschap en Onderzoek steunt medisch wetenschappelijk onderzoek op de terreinen ouderdomsziekten, zeldzame ziekten, *neglected tropical diseases* en voedselzekerheid.

9 projecten

Totaal toekenningen 1.264.435 euro

VU MC: de heilige graal van het geestelijk gezond oud worden

Eén op de drie mensen van boven de tachtig wordt dement. Een drama voor de slachtoffers, maar zeker ook voor familie en vrienden. Onderzoekers zoeken vaak naar de oorzaak van Alzheimer, maar Henne Holstege draait het om. 'Waarom zijn sommige 100-plussers nog steeds geestelijk helemaal gezond? Misschien moeten we dáár kijken voor een oplossing.'

Dat het 100-plusonderzoek van Henne Holstege tot de verbeelding spreekt, blijkt meteen bij binnenkomst in haar kamer in het Medisch Centrum van de VU. Aan de deur en de muren hangen krantenartikelen waarin Holstege tekst en uitleg geeft over haar werk. Ook de radio en televisie hebben haar weten te vinden, vertelt ze. We willen allemaal oud worden, denkt Holstege, maar wel met behoud van onze geestelijke gezondheid. 'Dementie is toch een nachtmerrie: het lichaam is er nog, maar de persoon die erin leefde verdwijnt langzaam maar zeker.' Holstege is oorspronkelijk gepromoveerd op de veranderingen in het erfelijk materiaal bij borstkanker. Door contact met de hoogbejaarde mevrouw Van Andel kwam ze op het idee van haar 100-plusonderzoek. 'Op haar 82e stelde ze haar lichaam ter beschikking van de wetenschap, maar toen wist ze nog niet dat ze 115 zou worden! Ondanks haar extreem hoge leeftijd bleef ze geestelijk hartstikke scherp. Ik vroeg me af: waarom dementeert de ene persoon al rond de zeventig en is deze 100-plusser nog helemaal bij?'

Vragenlijsten

Deze vraag bracht Holstege in contact met het Alzheimercentrum van het VU medisch centrum. Daar formeerde ze een onderzoeksgroep en ging op zoek naar geestelijk gezonde 100-plussers. Inmiddels hebben bijna 300 centenarians (100-plussers) hun medewerking toegezegd en bijna 80 van hen doneren hun hersenen ten behoeve van het onderzoek. Holstege en haar medeonderzoekers brengen via vragenlijsten de achtergronden van de mensen in kaart. Hoe oud werden hun ouders? Hun broers en zussen? Hebben ze gerookt? Gedronken?

Hendrikje van Andel, foto pinterest.com

Welke opleiding? Zijn ze getrouwd geweest? Via neuropsychologische tests wordt hun cognitieve vermogens uitgebreid gedocumenteerd.

In het laboratorium brengen Holstege en haar team hun erfelijk materiaal in kaart; drie miljard datapunten van de vader en drie miljard datapunten van de moeder. In totaal zes miljard dus. Dat genetische materiaal wordt afgezet tegen het materiaal van mensen die wel dement zijn geworden. 'In die genetische varianten tussen die twee extreme groepen kan wel eens het antwoord liggen op de vraag wat nu precies Alzheimer veroorzaakt, maar vooral ook, hoe kan je het voorkomen.' Een monnikenwerk, bevestigt Holstege, dat alleen door de sterkste computers gedaan kan worden.

'Gelukkig hebben we die tot onze beschikking,' lacht ze, 'en de eerste resultaten beginnen nu langzaam zichtbaar te worden.'

Bio-informaticus

Dioraphte steunt het 100-plusonderzoek al vanaf 2014. In dat jaar is een bioinformaticus aangesteld die in 2018 zijn promotieonderzoek hoopt af te ronden. Om het project met volle kracht voort te kunnen zetten had Holstege voor 2016 daarnaast een aanvraag ingediend van 80 duizend euro gericht op het in kaart brengen van het erfelijk materiaal van honderd 100-plussers. Ook wil Holstege haar populatie 100-plussers vergroten naar vijfhonderd personen om de bevindingen die deze 'proefpersonen' leveren, nog harder te maken.

Het doel is aanknopingspunten voor de verklaring van dementie te vinden en op langere termijn een medicijn tegen Alzheimer. Dat is zaak van de lange adem, weet Holstege. 'Het menselijk lichaam is één samenhangend systeem. We onderzoeken het bloed, de hersenen, het DNA, het immuunsysteem. Nu kijken we ook naar de ontlasting, omdat de darmflora ook invloed lijkt te hebben op de eiwitten in onze hersenen. Mijn rol als projectleider is het overzicht te houden, en de verschillende onderzoeksresultaten met elkaar te combineren. Om naar nieuwe data te kijken zodra deze binnenkomt, dat is toch het allermooiste wat er is!'

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 78.000 euro

”

*Zonder bagage,
wacht ik op de laatste trein,
die vertraging heeft.*

*Hij weet ook niet goed,
wat hij nog te zoeken heeft,
vlieg in de winter.*

*Tussen twee datums,
staat een heel mensenleven,
slechts een klein streepje.*

Haiku's van mevrouw Wortman-Faber (1910)

ENCORE: hoop voor kinderen met Angelman syndroom

Kinderen met het Angelman syndroom komen ogenschijnlijk gezond ter wereld, maar al vrij snel wordt duidelijk dat hun ontwikkeling sterk achterblijft. Het uiteindelijke ontwikkelingsniveau is dat van een twee- à driejarig kind. Het syndroom ontstaat door een mutatie in het UBE3A-gen, legt Ype Elgersma uit. De hoogleraar moleculaire biologie is verbonden aan het expertisecentrum ENCORE van de Erasmus Universiteit. 'Opvallend is dat de mutatie altijd gevonden wordt in het gen dat overgeërfd is via de moeder. Inmiddels weten we vanuit proefdieronderzoek de reden van dit opvallende verschijnsel: het UBE3A-gen dat overgeërfd wordt via de vader is altijd inactief.'

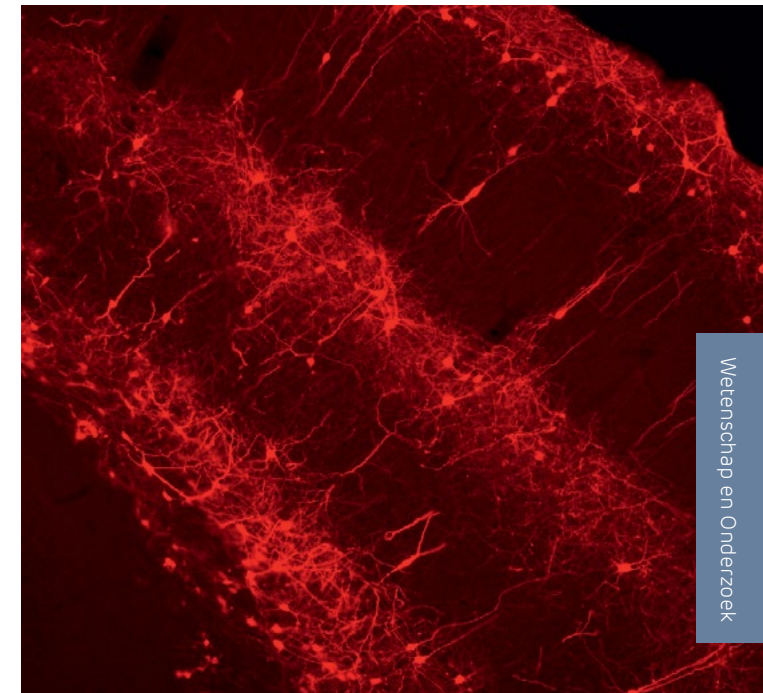
Er is tot op heden geen geneesmiddel, maar hoop gloort. Elgersma: 'De bijzondere situatie dat het UBE3A-gen van de vader inactief is, geeft een ingang tot een therapie. Als we het UBE3A-gen van de vader kunnen activeren, maakt het niet meer uit dat het gen afkomstig van de moeder een mutatie heeft ondergaan. Op muizen is deze activatie inmiddels toegepast, en met succes: hun motoriek verbeterde aanzienlijk.'

Een prachtige doorbraak, aldus Elgersma, die tegelijkertijd nieuwe vragen oproept. 'Voordat we een klinische trial op kinderen kunnen uitvoeren moeten we een aantal vragen beantwoorden. Zoals het tijdstip van toediening; direct na de diagnose of kan het ook nog op latere leeftijd? De juiste dosering? En wat is de juiste zogenoemde uitleesparameter voor een toekomstige trial? Richten we ons eerst op de verbetering van de motoriek? Of op de epilepsie? Of kijken we naar cognitieve verbeteringen? Om antwoord te krijgen op deze vragen is drie jaar extra onderzoek en dus extra geld nodig. De door Dioraphte gedoneerde 250 duizend euro worden besteed aan een gepromoveerd onderzoeker en de kosten van muizen en reagentia.

TOEKENNING STICHTING DIORAPHTE 250.000 euro

”

Johan Meulen: *'Mijn dochter Isa heeft het Angelman syndroom. Ik geloof dat gen-activatie veel voor haar kan betekenen, maar ik ben ook realistisch. Misschien is in de nabije toekomst volledige genezing mogelijk als de diagnose voor of net na de geboorte gesteld wordt, maar Isa is nu 13. Ik zou al blij zijn als bijvoorbeeld haar spraak goeddeels zou herstellen. Dat zal sowieso niet van de ene op de andere dag gebeuren. Ze zal denk ik, net als een baby, moeten leren praten. Maar dat zou al een enorme winst zijn.'*

Geactiveerde hersencellen in de cortex van een muis

Foto vanaf linksboven, met de klok mee: Glenda Nühn, Peter Mensing, Bernard Uyttendaele, Arnold Croiset van Uchelen en Jacqueline Detiger.

Bestuur

Arnold Croiset van Uchelen, voorzitter
Arnold Croiset van Uchelen studeerde filosofie en rechten in Groningen en is sinds 1989 advocaat. Hij werkte korte tijd in New York en Frankfurt. Vanaf 2000 is hij partner bij Allen & Overy Amsterdam, gespecialiseerd in financiële en ondernemingsgeschillen en hij leidde het kantoor van 2009-2015. Naast advocaat is hij onder meer voorzitter van de Raad van Toezicht van het Nexus Instituut.

Bernard Uyttendaele, penningmeester
Bernard Uyttendaele studeerde bedrijfskunde in Antwerpen en de VS (Purdue University, MSIA). Hij was 20 jaar bestuurlijk actief in de liftensector en vervolgens de telecom markt. Sindsdien is hij betrokken bij het verandermanagement van organisaties en vervult hij een aantal toezichtfuncties. Van 2012 tot eind 2015 was hij directeur van de stichting War Child en sinds augustus 2016 is hij CEO van de European Venture Philanthropy Association.

Accountants
Lentink De Jonge

Financiën en financiële administratie
Jac's den Boer & Vink

Jacqueline Detiger, bestuurslid
Jacqueline Detiger studeerde Culturele Antropologie (Tufts University, Boston), Communicatiewetenschap (UvA) en volgde de postacademische opleiding Philanthropic Studies (VU). Zij werkte van 1992 tot 1999 bij het VSBfonds in Utrecht. Nu is zij consultant voor vermogensfondsen. Zij heeft ervaring met het opzetten van vermogensfondsen en het coachen van fondsbesturen.

Glenda Nühn, bestuurslid
Glenda Nühn studeerde rechten in Johannesburg en voltooide de postacademische opleiding Alternative Dispute Resolution aan de UvA. Zij werkte als advocaat in Zuid-Afrika en is momenteel mediator. Ze is mede-oprichter en voorzitter van een stichting ten behoeve van ontwikkelingsprojecten in Afrika en andere delen van de wereld. Zij is co-chair van het Nederlandse comité van Human Rights Watch.

Peter Mensing, bestuurslid
Peter Mensing studeerde Economie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij was gedurende dertig jaar Management Consultant bij Booz.Allen Hamilton; waarbij hij de laatste jaren als SVP verantwoordelijk was voor de Europese activiteiten. Tijdens deze periode was hij ook bestuurder bij Plan en voorzitter RvT van de Stadschouwburg. Op dit moment is hij commissaris bij een aantal bedrijven en toezichthouder bij een aantal non-profit instellingen, waaronder De Balie en het Nedpho.

Adviseurs

Henk van Stokkom, operationeel directeur en adviseur Sociale Initiatieven en Wetenschap en Onderwijs
Henk van Stokkom werkte eerst in de internationale grondstoffenhandel, daarna voor een bedrijf dat een stichting financierde met activiteiten voor kinderen met een handicap in Zuid-Amerika. Vanaf 1995 werkte hij als zelfstandige voor beleggingsfondsen en vermogensfondsen. Sinds 2008 is hij uitsluitend actief voor vermogensfondsen.

Michaela van Wassenaer, adviseur podiumkunsten en natuurbescherming
Sinds haar afstuderen in de communicatiewetenschappen op het gebied van goede doelen en marketing communicatie in 1991 adviseert zij publieks- en private fondsen bij hun uitgavenbeleid aan goede doelen en social impact investment. Zij is daarnaast bestuurder van een aantal private goede doelen fondsen op het gebied van onder meer cultuur, educatie en ontwikkelingshulp.

Antoon Ott, adviseur Cultureel Erfgoed
Antoon Ott studeerde kunstgeschiedenis en rechten in Leiden. Na zijn directeurschap van de stichting NedArt richtte hij het bureau Artilaw op. Dat adviseert onder meer overheden, stichtingen, musea, vermogensfondsen en particulieren op het snijvlak van kunst, cultuur en recht. Hij vervult diverse bestuursfuncties in de cultuursector en publiceert regelmatig over kunst en cultuur.

Colofon

© Stichting Dioraphte, juni 2017

www.dioraphte.nl

Tekst Boudewijn Smid, boudewijnsmid.nl

Fotografie Sophie Eekman, sophieeekman.nl

Ontwerp Fridy Visser Knof, fridyvisser.nl

Digitaal drukwerk, speedoprint.nl

